

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12Co/92/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6716203176
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 07. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Martin Štubniak
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2022:6716203176.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Martina Štubniaka a sudkýň JUDr. Danice Kočičkovej a JUDr. Janky Boroškovej, v spore žalobcu H.. B. O., narodeného XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom J. XX, XXX XX G., právne zastúpeného JUDr. Dušanom Antolom, advokátom, so sídlom Krivá 23, 040 01 Košice - mestská časť Staré mesto, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti SR, so sídlom Račianska 71, 813 11 Bratislava, o náhradu škody pri výkone verejnej moci, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 12C/63/2016-857 zo 17. septembra 2021, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok okresného súdu v II., III., IV, V. a VI. výroku **p o t v r d z u j e .**
- II. Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi **n e p r i z n á v a .**

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Zvolen (ďalej aj „okresný súd“, alebo „súd prvej inštancie“, resp. „prvoinštančný súd“) napadnutým rozsudkom zastavil konanie v časti zaplatenia sumy 20.930,- Eur (I. výrok) a vo zvyšnej časti žalobu zamietol (II. výrok). Žalovanej Slovenskej republike - Ministerstvu spravodlivosti SR priznal právo na náhradu trov prvoinštančného konania proti žalobcovi v rozsahu 100 % (III. výrok), žalovanej Slovenskej republike - Generálnej prokuratúre SR priznal právo na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania proti žalobcovi v rozsahu 100 % (IV. výrok), žalobcovi uložil povinnosť nahradíť znalkyni H.. Z. O. sumu 1.819,54 Eur do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia (V. výrok) a tiež uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť prekladateľke H.. S. S. sumu 169,84 Eur do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia (VI. výrok).

2. Z rozhodnutia prvoinštančného súdu vyplýva, že vo veci rozhodoval opätovne po zrušení jeho prvého rozsudku odvolacím súdom, pričom predmetom sporu boli nároky žalobcu na náhradu škody a nemajetkovej ujmy, ktoré si uplatnil v súvislosti s trestným stíhaním a vykonanou väzbou vzhľadom na svoje následné oslobodenie spod obžaloby. Prvoinštančný súd konštatoval, že ohľadne nároku na zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia v sume 20.930,- Eur bola žaloba žalobcom zobrať späť a preto podľa § 144 a § 145 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) konanie v tejto časti zastavil. Následne citoval ust. § 3 ods. 1, § 4 ods. 1, 2 a 3, § 15 ods. 1, § 16 ods. 4, § 17 ods. 1 a 3 a § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) a § 13 ods. 2, § 121 ods. 3 a § 444 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) a uviedol, že pokiaľ ide o žalobcom uplatnený nárok na náhradu škody v sume 3.000.000,- Eur, tento nárok nebol predbežne prerokovaný a teda nebola splnená podmienka na jeho priznanie. Okrem toho zmluva o postúpení zo dňa 01. 03. 2013, ktorou tento nárok žalobca nadobudol je podľa § 3 a § 37 OZ absolútne neplatná a rozporná s dobrými mravmi. Na pojednávaní dňa 07. 07. 2020 si žalobca nad rámec žaloby uplatnil aj nárok na zaplatenie náhrady nemajetkovej

ujmy v sume 12.480,- Eur za väzbu, avšak tento nárok bol podľa prvoinštančného súdu nielenže premlčaný vzhľadom na skutočnosť, že oslobodzujúci rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 13. 11. 2012, ale bol už zahrnutý aj v žalobcom uplatnenom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 1.000.000,- Eur. Vo vzťahu k tomuto nároku prvoinštančný súd uviedol, že jeho uplatnenie žalobca odôvodnil len všeobecnými formuláciami, resp. takým istým spôsobom ako pri nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, hoci ide o samostatný nárok. Podľa prvoinštančného súdu žalobca vznik tohto nároku nepreukázal, neodôvodnil a aj jeho výška bola neprimeraná a uplatnená v rozpore s § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v nadväznosti na § 6 zákona č. 215/2006 Z. z., keď výška uplatneného nároku niekoľkonásobne prevyšuje maximálnu možnú sumu odškodnenia nemajetkovej ujmy. Podľa prvoinštančného súdu súčasne žalobca nepreukázal splnenie podmienky podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z., keď z oslobodzujúceho rozsudku krajského súdu vyplýva, že vzťahy žalobcu s manželkou a s jej príbuznými neboli harmonické už pred vznesením obvinenia a jeho vzatím do väzby, a to práve kvôli jeho agresívnemu správaniu sa. Napokon podľa prvoinštančného súdu žalobca nedôvodne uplatnil aj nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 41.860,- Eur, ktorý preukazoval znaleckým posudkom Q.. S. Q., pretože podľa prvoinštančného súdu „zo strany posudzujúceho lekára došlo k porušeniu, resp. opomenutiu ust. § 10 ods. 6 zákona č. 437/2004 Z. z.“, pričom prvoinštančný súd v tomto smere poukázal na str. 12 oslobodzujúceho rozsudku krajského súdu. O náhrade trov konania rozhodol prvoinštančný súd podľa § 255 ods. 1 a 2 a § 256 ods. 1 CSP a vzhľadom na čiastočné zastavenie konania a neúspech žalobcu vo zvyšku, priznal žalovanej (za ktorú prv konala i Generálna prokuratúra SR) nárok na náhradu trov konania vrátane toho, že žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť neuhradené trovy vzniknuté v súvislosti so znaleckým dokazovaním a prekladmi.

3. V zákonnej lehote podal proti rozsudku odvolanie žalobca požadujúc, aby mu odvolací súd prisúdil náhradu škody v sume 3.000.000,- Eur, náhradu nemajetkovej ujmy v sume 1.000.000,- Eur, náhradu za väzbu v sume 12.480,- Eur s úrokom z omeškania 8,5 % ročne od 07. 08. 2014 zo sumy 41.860,- Eur do zaplatenia a náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 41.860,- Eur s úrokom z omeškania 8,5 % ročne od 07. 08. 2014 do zaplatenia. Uviedol, že rozsudok prvoinštančného súdu nenapáda v prvom výroku o čiastočnom zastavení konania a že odvolanie podáva z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b), d), e), f) a h) CSP.

4. V úvode odvolania žalobca citoval relevantné články Ústavy SR a vo všeobecnosti poukázal na podmienky zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú jeho orgánmi. Citoval ust. § 3 ods. 1 a 2, § 5 ods. 1 a 2, § 6 ods. 1 a 2, § 7, § 8 ods. 5, § 15 ods. 1, § 16 ods. 1 a § 17 ods. 1 až 4 zákona č. 514/2003 Z. z. a tiež vybrané časti niekoľkých rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, resp. Ústavného súdu ČR. Následne na stranách 6 až 10 odvolania zrekapituloval, aké nároky a na akom základe v žalobe uplatnil a čím ich preukázal. Nesúhlasil so záverom prvoinštančného súdu, že nárok na náhradu škody v sume 3.000.000,- Eur nebol predbežne prerokovaný. V tomto smere poukázal na svoje podanie zo dňa 20. 02. 2014 adresované MS SR. Ďalej podľa žalobcu prvoinštančný súd v 46. odseku odôvodnenia rozsudku posúdil všetky uplatnené nároky takým spôsobom, že závery tam uvedené sú nesprávne, nezrozumiteľné a nepreskúmateľné. Súd nesprávne kumuloval nárok za väzbu v sume 12.480,- Eur s nárokom v sume 1.000.000,- Eur, i keď tieto majú iný skutkový základ. Žalobca takisto nesúhlasil so záverom prvoinštančného súdu ohľadne znaleckého posudku D. S. Q. poukazujúc na to, že nebola preukázaná totožnosť rovnakého poškodenia a súd pri spochybnení znaleckého posudku bol povinný postupovať podľa § 207 ods. 1 CSP. Nesprávne prvoinštančný súd uzavrel aj premlčanie nároku v sume 12.480,- Eur, pretože tento si uplatnil na súde už v roku 2015 a nie dňa 07. 07. 2020 a rovnako nesprávnym je napadnuté rozhodnutie aj ohľadne úrokov z omeškania - v čase podania žaloby škoda existovala a bola vyčísliteľná a preto má aj nárok na úrok z omeškania.

5. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu navrhla rozsudok v napadnutom rozsahu potvrdiť z dôvodu jeho vecnej správnosti. Namietala, že žalobca v odvolaní poukazuje iba na vyjadrenia prednesené už v prvoinštančnom konaní bez uvedenia relevantnej argumentácie odôvodňujúcej existenciu ním označených odvolacích dôvodov. Žalobca totiž neodôvodnil svoje tvrdenie o porušení práva na spravodlivý proces, neuviedol akou „inou vadou“ konanie trpí, aké navrhnuté dôkazy prvoinštančný súd nevykonal a z odvolania rovnako nevyplýva v čom spočíva nesprávne právne posúdenie veci. Žalovaná súhlasila so záverom prvoinštančného súdu o neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 01. 03. 2013, pričom nie je pravdou, že by žalobca takto nadobudnutý nárok predbežne prerokoval. Jeho podanie zo dňa 20. 02. 2014 jej totiž nebolo doručené. Takisto správne prvoinštančný súd žalovanú sumu 12.480,- Eur zahrnul pod nárok na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnený žalobcom v sume 1.000.000,-

Eur. Správny je aj záver prvoinštančného súdu o premlčaní tohto nároku a takisto je napadnuté rozhodnutie správne aj ohľadne úrokov z omeškania a nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Podľa žalovanej žalobca v podstate ani nekonkretizoval právny titul, ktorý mu mal spôsobiť vznik škody, resp. ujmy s tým, že nie je splnená základná podmienka vzniku žalobcom uplatnených nárokov, t. j. nezákonné rozhodnutie, resp. nesprávny úradný postup, ktoré by boli v príčinnej súvislosti so škodou tvrdenou žalobcom.

6. Ďalšie vyjadrenia sporové strany počas odvolacieho konania nepodali.

7. V dôsledku odvolania žalobcu krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), vec preskúmal v rozsahu určenom ustanoveniami § 379 a § 380 CSP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario s použitím § 219 ods. 3 CSP a rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu (t. j. v II., III., IV, V. a VI. výroku) podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil z dôvodu jeho vecnej správnosti.

8. V prípade napadnutého rozsudku ide o v poradí druhé rozhodnutie v spore, keď prvý rozsudok prvoinštančného súdu odvolací súd zrušil uznesením zo dňa 05. 03. 2020 a vrátil vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V zrušujúcom uznesení odvolací súd usmernil prvoinštančný súd ako má po vrátení veci postupovať, pričom odvolací súd musí konštatovať, že hoci prvoinštančný súd niektoré z vytknutých nedostatkov odstránil, neriadil sa dôsledne pokynmi odvolacieho súdu a to najmä vo vzťahu k povinnosti odôvodniť nové rozhodnutie tak, aby bolo jasné a zrozumiteľné, teda aby spĺňalo zákonné kritériá uvedené v ust. § 220 ods. 2 CSP. Povinnosťou súdu (vrátane odvolacieho) v zmysle § 124 ods. 1 CSP je posudzovať každé podanie podľa jeho obsahu, čo teda platí aj pre odvolanie a tak i keď žalobca vo svojom odvolaní vyslovene neuviedol, že s odkazom na ust. § 365 ods. 1 písm. b) CSP namieta porušenie svojho práva na spravodlivý proces spočívajúce v nedostatočnom zdôvodnení napadnutého rozsudku, takáto námietka je z obsahovej stránky odvolania vyvoditeľná. Odvolací súd konštatuje, že je súčasne i dôvodná, pretože prvoinštančný súd ani teraz preskúmaný rozsudok neodôvodnil v súlade s § 220 ods. 2 CSP. Odôvodnenie rozsudku je totiž nekonzistentné, miestami nezrozumiteľné a nepreskúmateľné a nedávajúce jasné odpovede na rozhodujúce skutkové a právne otázky sporu vyrovnávajú sa súčasne so všetkými právne relevantnými skutočnosťami majúcimi význam pre posúdenie žalobcom uplatnených nárokov. Na druhej strane, napriek tomuto zásadnému procesnému nedostatku majúcemu ústavnoprávny rozmer podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy SR, odvolací súd v zmysle § 390 CSP nemohol rozsudok zrušiť a vrátiť vec prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, ale bol povinný vo veci sám rozhodnúť vzhľadom na to, že ako už bolo uvedené, išlo o v poradí druhé rozhodnutie prvoinštančného súdu v tejto veci.

9. Pokiaľ ide o odvolacím súdom prv vytknuté nedostatky, prvoinštančný súd po vrátení veci síce správne konal s Ministerstvom spravodlivosti SR ako orgánom konajúcim za žalovanú Slovenskú republiku, avšak zo spisu nevyplýva, že by vyvinul nejakú aktivitu, aby si po procesnej stránke celkom jasne ustálil skutkový a právny základ jednotlivých nárokov, v čom ho skôr suplovala žalovaná. Toho výsledkom je potom aj skutočnosť, že sa zaoberal i nárokom žalobcu na zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v sume 12.480,- Eur za väzbu, hoci tento nárok predmetom konania nebol ani pred zrušujúcim uznesením odvolacieho súdu a ani následne, pretože žalobca ho po vrátení veci prvoinštančnému súdu v tomto spore vôbec neuplatnil. Právny zástupca žalobcu síce na pojednávaní dňa 07. 07. 2020 poukázal na to, že žalobca strávil vo väzbe 104 dní a preto „škoda, ktorú si takto uplatňujeme je vo výške 12.480,- Eur“ (t. j. 120,- Eur za jeden deň väzby), ale tento nárok predtým vôbec nebol predmetom podanej žaloby, nebol predmetom konania, ktoré by bolo spojené s týmto konaním (ako to bolo napríklad v prípade konania sp. zn. 12C/209/2015, ktoré bolo spojené uznesením zo dňa 24. 08. 2016 na č. I. 144 spisu) a tento nárok nebol predmetom ani zmeny žaloby, ktorú prvoinštančný súd pripustil uznesením zo dňa 09. 08. 2017 (č. I. 343 spisu). Právny zástupca žalobcu, resp. sám žalobca či už na pojednávaní dňa 07. 07. 2020 alebo na ďalších pojednávaniach a ani žiadnym písomným podaním nenavrhol pripustiť rozšírenie žaloby o tento nárok, o takomto rozšírení prvoinštančný súd nerozhodoval podľa § 139 a nasl. CSP a teda nárok na zaplatenie sumy 12.480,- Eur predmetom tohto konania nebol, pretože za zmenu žaloby nemožno považovať iba konštatovanie strany počas sporu v tom smere, že si uplatňuje nejaký nárok, pokiaľ neprejaví vôľu, aby sa aj tento stal predmetom konania popri už skôr uplatnených nárokoch. Navyše odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že z pripojeného spisu vyplýva, že nárok na zaplatenie sumy 12.480,- Eur za odškodnenie vykonanej väzby uplatnil žalobca voči žalovanej v konaní sp. zn. 10C/210/2015, ktoré skončilo zastavením kvôli prekážke litispendencie podľa vtedy účinného § 83 Občianskeho súdneho poriadku, kedy tunajší krajský súd v uznesení č. k. 14Co/88/2016-81 zo dňa

29. 09. 2016 poukázal na to, že nárok na zaplatenie sumy 12.480,- Eur uplatnený žalobcom titulom vykonanej väzby je už obsiahnutý v širšie uplatnenom predmete konania sp. zn. 12C/209/2015 (viď už spomínané uznesenie o spojení vecí na č. I. 144 spisu), v ktorom sa žalobca domáha náhrady nemajetkovej ujmy v sume 1.000.000,- Eur v súvislosti s celým trestným konaním vrátane pobytu vo väzbe.

10. V dôsledku uvedeného odvolací súd vychádzajúc z obsahu spisu konštatuje, že predmetom konania v tomto spore je po čiastočnom späťvzati žaloby nárok žalobcu na zaplatenie náhrady škody v sume 3.000.000,- Eur, na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 1.000.000,- Eur a na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 41.860,- Eur s úrokom z omeškania 8,5 % ročne od 07. 08. 2014 do zaplatenia, ako tieto nároky boli predmetom poslednej zmeny žaloby pripustenej uznesením prvoinštančného súdu zo dňa 09. 08. 2017 na č. I. 343 spisu.

11. V tejto súvislosti je treba poukázať na to, že žalobca ani po vrátení veci prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie jednoznačne nezadefinoval, či tieto nároky, resp. niektorý z nich odvodzuje len od uznesenia o vznesení obvinenia alebo len od rozhodnutia o väzbe, či iného titulu, avšak hoci tak aj výslovne neurobil, odvolací súd vzhľadom na obsahovú stránku jeho tvrdení a vyjadrení počas konania vychádzal z toho, že ide o nároky, ktoré žalobca odvodzuje od uznesenia o vznesení obvinenia, na základe ktorého došlo k jeho trestnému stíhaniu, počas ktorého bol stíhaný aj väzobne.

12. Z tohto hľadiska potom nebolo po skutkovej stránke v konaní sporným, že žalobcovi bolo vznesené obvinenie uznesením zo dňa 03. 06. 2008 pre zločin znásilnenia, uznesením zo dňa 11. 06. 2008 pre prečin nebezpečného vyhrážania, uznesením zo dňa 23. 06. 2008 pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby a uznesením zo dňa 15. 11. 2007 pre prečin ublíženia na zdraví v jednočinnom súbehu s prečinom výtržníctva, ktoré veci boli uznesením vyšetrovateľa zo dňa 16. 07. 2008 spojené na spoločné konanie, ako to vyplýva z uznesenia Okresného súdu Zvolen sp. zn. 0Tp/485/2008 zo dňa 08. 11. 2008, ktorým bol žalobca vzatý do väzby, ktorá u neho začala dňom 06. 11. 2008 o 10:00 hod. a v ktorej sa nachádzal do 18. 02. 2009, kedy bol prepustený na slobodu uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 3Tpo/12/2009 zo dňa 18. 02. 2009.

13. Takisto nebolo sporným, že uvedené trestné konanie vyústilo do podania obžaloby a rozsudkom Okresného súdu Zvolen č. k. 2T/59/2009-1485 zo dňa 28. 09. 2011 bol žalobca oslobodený spod obžaloby pre 4 žalované skutky z dôvodu, že tieto neboli trestnými činmi, bol uznaný za vinného za jeden skutok, avšak rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 5To/253/2011-1517 zo dňa 13. 11. 2012 bol zrušený výrok, ktorým bol žalobca uznaný za vinného, bol zrušený výrok o treste a žalobca bol oslobodený spod obžaloby aj pre skutok obžalobou kvalifikovaný ako zločin znásilnenia, pretože nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bol stíhaný.

14. Prvoinštančný súd preto pri posúdení uplatnených nárokov správne vychádzal z jednotlivých ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z., pretože zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú v súvislosti s výkonom verejnej moci upravuje tento zákon v § 3 ods. 1 určujúc rozsah zodpovednosti tak, že štát, (t. j. Slovenská republika, pozn. odvolacieho súdu) za podmienok určených týmto zákonom zodpovedá za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti toho zákona, pri výkone verejnej moci:

- a) nezákonným rozhodnutím,
- b) nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody,
- c) rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo
- d) nesprávnym úradným postupom.

15. V zmysle § 3 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. sa štát svojej zodpovednosti za škodu nemôže zbaviť, čím sa završuje právna úprava tejto zodpovednosti ako zodpovednosti objektívneho charakteru (bez ohľadu na zavinenie) s absolútnou povahou (bez možnosti liberácie). Objektívna zodpovednosť sa niekedy označuje aj ako zodpovednosť za výsledok. Podľa ust. § 25 ods. 1 cit. zákona tiež platí, že ak § 26 neurčuje inak, právne vzťahy vrátane predbežného prerokovania nároku podľa tohto zákona sa spravujú Občianskym zákonníkom.

16. Právna teória i súdna prax potom zhodne z ust. § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. vyvodzujú, že na vznik zodpovednosti štátu (Slovenskej republiky) za škodu spôsobenú nezákonným

rozhodnutím sa vyžaduje kumulatívne (súčasné) splnenie troch podmienok: 1. nezákonné rozhodnutie, 2. vznik škody ako peniazmi vyčísliteľnej majetkovej ujmy na strane dotknutého subjektu a 3. príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody.

17. Ustanovenie § 5 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. určuje, že právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím má účastník konania, ktorému vznikla škoda v dôsledku rozhodnutia vydaného v tomto konaní. Podľa § 6 ods. 1 cit. zákona platí, že ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody, je viazaný rozhodnutím tohto orgánu.

18. Z uvedeného vyplýva, že podmienkou zodpovednosti štátu je zmena alebo zrušenie právoplatného rozhodnutia, ktorým bola škoda spôsobená. V prípade právoplatného zastavenia trestného stíhania, resp. oslobodenia spod obžaloby je situácia špecifická v tom, že podľa Trestného poriadku (zákon č. 301/2005 Z. z.) už nenasleduje ďalší proces, ktorého výsledkom by bolo výslovné zrušenie uznesenia, ktorým bolo stíhanej osobe vznesené obvinenie. Pokiaľ potom zmyslu právnej úpravy má zodpovedať z čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky vyplývajúca zásada, že každá majetková ujma spôsobená nezákonným zásahom štátu má byť odčinená, rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť má tiež zastavenie trestného stíhania, resp. oslobodenie spod obžaloby z dôvodu, že nebolo dokázané, že skutok spáchal obžalovaný, že sa skutok stal, resp. že skutok nie je trestným činom. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa preto posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím.

19. Judikatúra vzťahujúca sa ešte k predchádzajúcej právnej úprave zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v zákone č. 58/1969 Zb. pritom už v minulosti dovodila, že ten, proti komu bolo trestné stíhanie zastavené, alebo ten, kto bol spod obžaloby oslobodený, má pri splnení ďalších podmienok zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia (viď R 35/1991, R 70/1994). Tieto závery sú aplikovateľné aj na v súčasnosti platnú právnu úpravu v zákone č. 514/2003 Z. z., pretože táto právna úprava stojí na rovnakých základných zásadách ako predchádzajúca a boli potvrdené vo vzťahu k aktuálne platnej právnej úprave zákona č. 514/2003 Z. z. napríklad rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4MCdo/15/2009 (R 37/2014), sp. zn. 4Cdo/183/2009 alebo sp. zn. 1Cdo/167/2016.

20. V týchto súvislostiach odvolací súd zdôrazňuje, že sa jedná o objektívnu zodpovednosť štátu za škodu, t. j. rozhodujúcim kritériom posúdenia zákonnosti vznesenia obvinenia je neskorší výsledok trestného stíhania, kedy zastavenie trestného stíhania, či oslobodenie spod obžaloby ukazuje, že podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo a vyšla tak najavo nezákonnosť rozhodnutia o vznesení obvinenia, resp. nie je rozhodné ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie ale to, či sa toto podozrenie v trestnom konaní aj potvrdilo. V podmienkach materiálneho právneho štátu musí totiž štát niesť (objektívnu) zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorým priamo zasiahli do základných práv jednotlivca (pozri napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4MCdo/15/2009), pričom podstata nároku na náhradu škody sa v týchto prípadoch neviaže na (ne)správnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania ale na samotný výsledok trestného stíhania (viď obdobne aj Ústavný súd SR v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 25/2011).

21. Týmto výkladom nijak nedorozhodzuje k popretiu možnosti štátu viesť trestné stíhanie proti konkrétnej osobe ani sa neobmedzuje legitímne právo štátu odhaľovať trestnú činnosť a viesť trestné stíhanie proti osobe, ktorá je dôvodne podozrivá, že sa trestnej činnosti dopustila. Naopak, najvyššie súdne inštancie sa vo svojich rozhodnutiach s týmto argumentom vysporiadali konštatovaním, že štát má právo a súčasne povinnosť odhaľovať trestné činy a viesť trestné stíhanie voči osobám podozrivým z ich spáchania, ale právny názor, podľa ktorého je štát povinný odškodniť škodu vzniknutú jednotlivcovi, proti ktorému bolo vedené trestné stíhanie ako proti obvinenému, ak sa podozrenie voči nemu nepotvrdilo len odzrkadľuje objektívny charakter zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Štát teda za konanie svojich orgánov zodpovedá, aj keď z ich strany ku žiadnemu subjektívnemu pochybeniu nedošlo a to s ohľadom na výsledok ich činnosti. Práve preto ide o spomínanú zodpovednosť štátu „za výsledok“.

22. V prípade rozhodovacej činnosti teda zákon č. 514/2003 Z. z. zakladá zodpovednosť štátu za nezákonné rozhodnutie a špecificky za určité rozhodnutia týkajúce sa najmä osobnej slobody jednotlivca (rozhodnutia o zatknutí, zadržaní, o treste atď.). Štát teda podľa § 3 ods. 1 písm. c) zákona č. 514/2003 Z. z. zodpovedá aj za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe. Bližšie podmienky odškodnenia väzby sú obsiahnuté osobitne v ust. § 8 zákona č. 514/2003 Z. z. označenom ako „Rozhodnutie o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutie o väzbe“.

23. Podľa ust. § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z., právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má ten, kto bol vzatý do väzby, ak

- a) bolo proti nemu zastavené trestné stíhanie,
- b) bol oslobodený spod obžaloby alebo
- c) vec bola postúpená inému orgánu.

24. V citovanom ustanovení je uvedené, že ten, kto bol vzatý do väzby má právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe v tom prípade, ak bolo proti nemu zastavené trestné stíhanie alebo ak bol oslobodený spod obžaloby alebo ak bola vec postúpená inému orgánu. To znamená, že ten, na kom bola väzba vykonaná na základe väzobného rozhodnutia vydaného v rámci trestného konania podľa Trestného poriadku (zákon č. 301/2005 Z. z.), pričom trestné konanie bolo potom ukončené niektorým z uvedených spôsobov (t. j. bez toho, že by bola súdom právoplatne konštatovaná vina dotknutej osoby) má právo na náhradu škody (prípadne aj nemajetkovej ujmy podľa § 17 zákona č. 514/2003 Z. z.), ktorá vznikla ako dôsledok rozhodnutia o väzbe.

25. Čo sa týka spôsobu a rozsahu náhrady škody, podľa ust. § 17 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. platí, že sa uhrádza skutočná škoda a ušlý zisk (ak osobitný zákon neustanovuje inak). V prípade ujmy na zdraví do kategórie skutočnej škody patrí aj nárok na náhradu bolestného a sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 444 OZ).

26. Žalobca svoj nárok na zaplatenie náhrady škody majúcej povahu ušlého zisku v sume 3.000.000,- Eur odvodzoval od toho, že v dôsledku trestného stíhania a vzatia do väzby nemohol ako jediný spoločník a konateľ spoločnosti Gomettrade s.r.o. vykonávať svoju činnosť a keďže v uvedenej spoločnosti sa nachádzal výlučne jeho majetok, vzniknutú škodu vníma ako škodu, ktorá vznikla jeho osobe. Konkrétne mala táto škoda vzniknúť nezrealizovaním obchodných transakcií uzavretých jeho obchodnou spoločnosťou ohľadne armatúr a železného šrotu.

27. Odvolací súd už v zrušujúcom uznesení poukázal na to, že v súvislosti s týmto nárokom je potrebné posúdiť, či táto tvrdená škoda môže byť predmetom odškodnenia, ak podľa § 5 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. má právo na náhradu škody len účastník konania, ktorému vznikla škoda v dôsledku rozhodnutia vydaného v tomto konaní. Z tohto ustanovenia teda vyplýva, že okruh poškodených sa vzťahuje len na tie osoby, ktoré boli účastníkmi daného konania a ktoré utrpeli škodu v dôsledku v ňom vydaného rozhodnutia.

28. V prejednávanej veci z dokazovania vyplynulo, že trestné stíhanie bolo vedené voči žalobcovi v procesnom postavení najskôr obvineného a následne obžalovaného a teda žalobca a nie jeho obchodná spoločnosť Gomettrade s.r.o. bola účastníkom trestného konania, v rámci ktorého boli vydané vyššie popísané uznesenia o vznesení obvinenia a rozhodnutie o vzatí do väzby. V trestnom konaní sa rozhodovalo o právach a povinnostiach žalobcu, ktorého je potrebné považovať za účastníka konania, trestné konanie sa netýkalo rozhodovania o právach a povinnostiach menovanej obchodnej spoločnosti žalobcu.

29. Zo žalobcom predložených dôkazov (zmlúv, obchodnej korešpondencie, atď. na č. l. 21 a nasl. spisu) pritom vyplýva, že nie žalobca ale jeho obchodná spoločnosť bola účastníkom obchodných vzťahov, ktorých nezrealizovaním mala vzniknúť uplatnená škoda a teda škoda nenaplnením kontraktov nemohla vzniknúť priamo žalobcovi, ale jedine jeho obchodnej spoločnosti. Žalobca nepreukázal, že on sám ako zmluvná strana mal splniť určité kontrakty a že tak nemohol urobiť v dôsledku trestného stíhania, či výkonu väzby. Skutočnosť, že tento žalovaný nárok na náhradu škody mal vzniknúť na strane obchodnej spoločnosti Gomettrade s.r.o. a nie žalobcovi potvrdzuje v konečnom dôsledku aj návrh na predbežné prerokovanie nároku uplatnený menovanou obchodnou spoločnosťou na Ministerstve spravodlivosti SR dňa 07. 05. 2014 (č. l. 128 a nasl. spisu) a odpoveď ministerstva zo dňa 05. 11. 2014 na tento návrh

(č. I. 10 spisu), takisto existencia samotnej zmluvy o postúpení datovanej dňom 01. 03. 2013, ktorej predmetom bolo postúpenie pohľadávky v sume 3.000.000,- Eur zo strany spoločnosti Gomettrade s.r.o. žalobcovi (č. I. 729 a nasl. spisu) a v neposlednom rade i v konaní vypracovaný znalecký posudok znalkyne F. Z. O. určujúci ušlý zisk spoločnosti Gomettrade s.r.o. (č. I. 442 a nasl. spisu).

30. Z uvedených dôvodov prvoinštančný súd v konečnom dôsledku správne zamietol žalobu žalobcu v tejto časti, pretože podľa § 5 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. má právo na náhradu škody účastník konania, ktorým bol v danom prípade žalobca a tento nepreukázal, že by mu nejaká škoda z nezrealizovania nejakých svojich zmluvných záväzkov vznikla.

31. Odvolací súd musel potvrdiť napadnutý rozsudok aj ohľadne zamietnutia nároku žalobcu na náhradu škody za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 41.860,- Eur s príslušenstvom. V prvom rade odvolací súd poukazuje, že nárok bol v súlade s § 15 a nasl. zákona č. 514/2003 Z. z. predbežne prerokovaný s Ministerstvom spravodlivosti SR ako to vyplýva z listu žalobcu zo dňa 31. 01. 2014, jeho doplnenia zo dňa 10. 04. 2014 a tiež z odpovede ministerstva zo dňa 08. 08. 2014 (viď č. I. 8 a nasl. pripojeného spisu sp. zn. 13C/208/2015). Tento nárok žalobca preukazoval predložením znaleckého posudku č. 99/2013 znalca z odvetvia psychiatrie Q.. S. Q.. Zo znaleckého posudku ale podľa odvolacieho súdu nevyplýva, že diagnózy, resp. zdravotné poškodenia u žalobcu ohodnotené znalcom celkovým počtom bodov 1300 (a po zvýšení na 2600) sú dôsledkom trestného stíhania, resp. žalobcom vykonanej väzby, t. j. že medzi uvedeným a škodou na zdraví žalobcu je príčinná súvislosť. Znalec totiž v znaleckom posudku neposudzoval špecificky vplyv trestného stíhania a výkonu väzby na zdravotný stav žalobcu, ale všeobecne vplyv všetkých súdnych konaní, ktorých bol žalobca účastníkom. Je to zrejme už len z toho, že znalec na začiatku posudku uvádza, že žalobca žiadal o objektívne prešetrenie svojho psychického stavu pre prítomné rôznorodé zdravotné problémy, ktoré sú dôsledkom jeho nespokojnosti s pomalým a nespravodlivým riešením súdnych káuz, vykonštruovane vedených v minulosti proti nemu a hneď následne znalec v posudku uvádza, že mal od žalobcu k dispozícii množstvo spisového materiálu z rokov 2006 až 2013 týkajúceho sa problematiky rozvodu manželstva žalobcu, následného zverenia maloletého syna a majetkovoprávneho vyporiadania, mnohé sťažnosti a tiež psychiatrické a psychologické posudky. Toto v konečnom dôsledku vyústilo v záver znalca (jeho odpoveď na 5. otázku), že následky u žalobcu nastali v dôsledku opakovaných a veľa rokov trvajúcich súdnych sporov, čo podľa odvolacieho súdu nemožno vyhodnotiť tak, že trestné stíhanie a v rámci neho výkon väzby zapríčinili žalobcovi poškodenie duševného zdravia ako to znalec diagnostikoval. Inými slovami, znalec neoznačil za príčinu nepriaznivého zdravotného stavu žalobcu to, že bol trestne stíhaný, resp. vo väzbe. Preto nebolo podkladu na to, aby mohol odvolací súd konštatovať, že žalobcom uplatnená škoda na zdraví je v príčinnej súvislosti s uznesením o vznesení obvinenia, resp. s väzbou, ako je tento predpoklad nevyhnutnou podmienkou vzniku nároku na náhradu takejto škody. Odvolací súd dodáva, že prvoinštančný súd nebol povinný a ani oprávnený vykonávať v tomto smere ďalšie dôkazy ako to namietal žalobca v odvolaní, pretože podľa § 185 ods. 1 až 3 CSP je súd viazaný dôkaznými návrhmi sporových strán a žalobca žiaden ďalší dôkaz vykonať nenavrhol.

32. Pokiaľ ide o nárok žalobcu na zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v sume 1.000.000,- Eur odvolací súd poukazuje na ust. § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z., podľa ktorého ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak. V tomto smere prvoinštančný súd správne uviedol, že žalobca nepreukázal splnenie tejto podmienky, t. j. nepreukázal, že by mu v dôsledku trestného stíhania, resp. väzby vznikla ujma takého charakteru, že by ju bolo potrebné odčiniť poskytnutím peňažného plnenia. Ani odvolací súd nemal preukázané, že trestné stíhanie a väzba spôsobili v osobnostnej sfére žalobcu narušenie napr. rodinných vzťahov, ohrozili jeho postavenie v zamestnaní, resp. v rámci širších spoločenských vzťahov. Žalobca totiž o tom žiadne dôkazy v prvoinštančnom konaní nepredložil ani neoznačil, išlo len o jeho tvrdenia. Navyše je v zmysle § 380 ods. 1 a 2 CSP odvolací súd viazaný dôvodmi, ktoré odvolateľ vymedzil v podanom odvolaní (s výnimkou nedostatkov týkajúcich sa procesných podmienok, na ktoré odvolací súd prihliada ex off) a preto mohol vyhodnotiť správnosť napadnutého rozsudku ohľadne tohto nároku iba z hľadiska odvolacích dôvodov uvedených žalobcom v podanom odvolaní. Odvolací súd konštatuje, že žalobca v odvolaní tvrdil rovnako ako počas prvoinštančného konania, že bol škandalizovaný a kriminalizovaný, čím utrpeli aj jeho príbuzní a známi, vrátane syna. Neuviedol však ani v odvolaní konkrétne aké dôkazy také niečo preukazujú. Naopak, prvoinštančný súd správne poukázal na to, že napr. z rozsudku odvolacieho súdu zo dňa 13.

11. 2012 vyplynulo, že vzťahy medzi žalobcom a jeho manželkou, resp. žalobcom a jej príbuznými neboli harmonické ešte pred vznesením obvinenia a vzatím do väzby žalobcu. Žalobca nenavrhol vypočuť žiadneho svedka, nedoložil žiaden listinný, či iný dôkaz o takých následkoch. Z odvolania žalobcu nevyplýva, v čom konkrétne pochybil prvoinštančný súd pri zisťovaní skutkového stavu, resp. pri jeho právnom posúdení. Ako už bolo uvedené, za obsahové vymedzenie odvolania zodpovedá odvolateľ, odvolací súd je viazaný odvolacími dôvodmi, pričom žalobca sa pri tomto nároku v odvolaní obmedzil iba na všeobecné tvrdenia a na citáciu Ústavy SR, resp. odkazy na súdne rozhodnutia bez toho, aby konkrétne argumentoval v čom prvoinštančný súd posúdil tento jeho nárok nesprávne. Odvolací súd nemôže nahrádzať procesnú aktivitu sporovej strany a formulovať odvolacie dôvody namiesto nej. Odvolací súd poukazuje na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 90/2019, podľa ktorého iba uvedenie všeobecných odvolacích dôvodov v odvolaní nie je postačujúce na to, aby odvolací súd mohol o odvolaní rozhodnúť, resp. uvedením len všeobecných odvolacích dôvodov v odvolaní bez bližšej špecifikácie konkrétnych okolností prípadu nie je splnená zákonom stanovená náležitosť odvolania spočívajúca v povinnosti uviesť v odvolaní „odvolacie dôvody“. Relevantná právna úprava neumožňuje súdu vyzvať stranu sporu na doplnenie chýbajúcej náležitosti odvolania spočívajúcej v absencii konkretizácie odvolacieho dôvodu a zároveň neumožňuje strane sporu meniť a dopĺňať odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie po uplynutí lehoty na podanie odvolania. Odvolací súd preto dospel k záveru, že nakoľko sa žalobcovi nepodarilo relevantne spochybniť správnosť napadnutého rozsudku v tejto časti, odvolací súd aj tu pristúpil k jeho potvrdeniu, a to vrátane súvisiacich výrokov III. až VI. napadnutého rozsudku, vo vzťahu ku ktorým podané odvolanie neobsahuje vôbec žiadnu (ani len všeobecnú) odvolaciu argumentáciu.

33. Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania vychádzal odvolací súd z ust. § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a aplikoval zásadu zodpovednosti za výsledok (zásadu úspechu) vyplývajúcu z ust. § 255 ods. 1 CSP. V tomto prípade bola v odvolacom konaní plne úspešná žalovaná, zásadne by teda mala nárok aj na náhradu trov odvolacieho konania. Pretože však zo spisu odvolací súd nezistil, že by žalovaná žiadala nahradiť nejaké trovy, resp. že by jej vôbec v odvolacom konaní nejaké konkrétne trovy vznikli, odvolací súd jej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

34. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za neho koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).